

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Comparative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบบริโภคนิสัยของผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง ที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมระหว่างผู้ป่วยที่มาตามนัดหมายและก่อนนัดหมาย

ลักษณะประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ป่วยที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีภาวะไตวายเรื้อรัง และได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ที่เข้ารับการรักษา ณ แผนกไตเทียม โรงพยาบาลเมคคอร์มิก ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม – 31 สิงหาคม 2543 จำนวน 34 ราย

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง(purposive sampling) โดยทำการเลือกผู้ป่วยไตวายเรื้อรังตามคุณสมบัติดังนี้

1. รู้สึกตัวดี รับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี
2. เป็นผู้ป่วยที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีภาวะไตวายเรื้อรัง และได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมาแล้วเป็นเวลา 1 เดือนหรือมากกว่า
3. เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการนัดหมาย ในการมาฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ในแต่ละครั้ง โดยไม่รวมผู้ป่วยที่มาทำการรักษาเป็นครั้งคราว หรือในลักษณะผู้ป่วยฉุกเฉินจากต่าง โรงพยาบาล
4. ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และสามารถให้ข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล สร้างโดยผู้วิจัย โดยอาศัยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ และการศึกษา เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้จากการสัมภาษณ์ และเวชระเบียน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์บริโภคนิสัย สร้างโดยผู้วิจัย โดยอาศัยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งเป็น

ก. แบบประเมินความถี่ในการบริโภค คำถามที่ใช้สอบถามมีจำนวน 44 ข้อ ประกอบด้วยชนิดอาหารจำนวน 8 ประเภท 44 รายการ ดังรายละเอียดดังนี้

ประเภทที่ 1	ข้าวและผลิตภัณฑ์	จำนวน 5 รายการ
ประเภทที่ 2	เนื้อสัตว์ต่างๆและไข่	จำนวน 7 รายการ
ประเภทที่ 3	ไขมัน	จำนวน 3 รายการ
ประเภทที่ 4	ผักต่างๆ	จำนวน 5 รายการ
ประเภทที่ 5	ผลไม้ต่างๆ	จำนวน 8 รายการ
ประเภทที่ 6	นมและผลิตภัณฑ์	จำนวน 6 รายการ
ประเภทที่ 7	เครื่องดื่มต่างๆ	จำนวน 5 รายการ
ประเภทที่ 8	เครื่องปรุงต่างๆ	จำนวน 5 รายการ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราเรียงลำดับ 4 ระดับคือ

ประจำ	หมายถึง	บริโภค 5 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์
บ่อยครั้ง	หมายถึง	บริโภค 1 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์
นานๆครั้ง	หมายถึง	บริโภค 2 – 3 ครั้งต่อเดือน
ไม่เคย	หมายถึง	ไม่เคยบริโภค

ข. แบบประเมินความชอบอาหาร คำถามที่ใช้สอบถามมีจำนวน 44 ข้อ ดังรายการตามข้อ

ก. ความชอบอาหารแบ่งเป็น ชอบ/ไม่ชอบ และเหตุผลที่ชอบ/ไม่ชอบ แบ่งตามสี กลิ่น รส และความอยากง่ายในการรับประทาน

ค. แบบประเมินการบริโภค คำถามที่ใช้สอบถามมีจำนวน 36 ข้อ เป็นข้อคำถามด้านบวก 10 ข้อ ด้านลบ 26 ข้อ แบ่งเป็น 8 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1	ข้าวและผลิตภัณฑ์	จำนวน 3 ข้อ
ประเภทที่ 2	เนื้อสัตว์ต่างๆ	จำนวน 7 ข้อ
ประเภทที่ 3	ไขมัน	จำนวน 6 ข้อ
ประเภทที่ 4	ผักต่างๆ	จำนวน 2 ข้อ
ประเภทที่ 5	ผลไม้ต่างๆ	จำนวน 2 ข้อ
ประเภทที่ 6	นมและผลิตภัณฑ์	จำนวน 6 ข้อ
ประเภทที่ 7	เครื่องดื่มต่างๆ	จำนวน 5 ข้อ
ประเภทที่ 8	เครื่องปรุงต่างๆ	จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นมาตราประมาณค่า 2 ระดับคือ

ใช่ หมายถึง ตรงกับสิ่งที่ท่านปฏิบัติ

ไม่ใช่ หมายถึง ไม่ตรงกับสิ่งที่ท่านปฏิบัติ

การให้คะแนน เนื่องจากแบบสอบถามมีทั้งด้านบวกและลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงขึ้นอยู่กับข้อความดังนี้คือ

ระดับการบริโภคที่เป็นด้านบวกมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับการบริโภคที่เป็นด้านลบมีค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์อาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมง (24-hr recall) โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นมื้ออาหาร ชนิดอาหารที่บริโภค และรายละเอียดของส่วนประกอบอาหารที่บริโภค และปริมาณ ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยมีถ้วยตวง และช้อนตวงเป็นตัวอย่างในการกะประมาณปริมาณอาหารที่บริโภค ใช้ระบบอาหารแลกเปลี่ยน ในการคำนวณปริมาณสารอาหารและพลังงาน (ไกรสิทธิ์ ตันตศิรินทร์, 2538)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไข และปรับปรุงให้ชัดเจนในเรื่องเนื้อหา และภาษาที่ใช้ และทำการตรวจสอบความตรงในเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านคือ

อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางด้านโภชนาการ 1 ท่าน

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคไต 1 ท่าน

อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านโภชนาการ 1 ท่าน

และนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 10 คนจากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแบบประเมินการบริโภคอาหารซึ่งหาโดยวิธีคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson: KR 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 (สุวิชาน มนแพวงสานนท์, 2543) และแบบประเมินความถี่ในการบริโภคอาหารซึ่งหาความเชื่อมั่นโดยวิธี Test-Retest reliability นำผลรวมที่ได้สองครั้งมาหาความสัมพันธ์ โดยคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.97 (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2537)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลแมคคอร์มิค เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ และขออนุญาตทำการศึกษาข้อมูลผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ณ แผนกไตเทียมของโรงพยาบาล โดยผู้วิจัยนำหนังสือไปด้วยตนเอง
2. ขออนุญาตหัวหน้าแผนกไตเทียม เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ในด้านการมารับการฟอกเลือดตามนัดหมาย ก่อนนัดหมาย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษา
3. แจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ พร้อมทั้งขออนุญาตผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยยินยอมจึงให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ โดยให้ตอบแบบสอบถามคนละ 20 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical package for the social science) for windows 9.1 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่อง เพศ อายุ จำนวนปีที่รักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม และการมาก่อนนัดหมายหรือตามนัดหมาย นำมาแจกแจงความถี่ และ หาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ในการบริโภคนำมาเปรียบเทียบ โดยค่าไคสแควร์ /แบบฟิชเชอร์
3. ความชอบอาหาร นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
4. การเปรียบเทียบคะแนนในการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วย ระหว่างกลุ่มที่มา ก่อนนัดหมาย และตามนัดหมาย โดยทดสอบค่า Mann – Whitney U Test
5. การเปรียบเทียบปริมาณพลังงาน และสารอาหาร ระหว่างกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยที่มาตามนัดหมายและก่อนนัดหมาย โดยทดสอบค่า Mann – Whitney U Test